REGIMUL JURIDIC AL CONTRACTULUI DE CREDIT PENTRU CONSUMATORI ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

Lilia GRIBINCEA

În conformitate cu dispoziţiile Tratatului privind funcţionarea Uniunii Europene [1, art. 26 alin.(2)], piaţa internă cuprinde un spaţiu fără frontiere interne, în care libera circulaţie a mărfurilor, a persoanelor, a serviciilor şi a capitalurilor este asigurată în conformitate cu dispoziţiile tratatelor.

Politica Uniunii Europene în materie de protecţie a consumatorilor apără drepturile acestora prin intermediul legislaţiei şi permite soluţionarea rapidă şi eficientă a litigiilor cu comercianţii prin mijloace alternative de soluţionare a litigiilor şi prin intermediul Centrelor europene pentru consumatori. În scopul promovării dezvoltării activităţii transfrontaliere şi pentru facilitarea apariţiei unei pieţe interne eficiente în domeniul creditelor de consum, a fost necesară elaborarea unui cadru juridic armonizat în acest domeniu. Instituirea unui cadru de reglementare unitar, transparent şi complet în materie de acces la credit în Uniunea Europeană este de o importanţă strategică.

Prima directivă care a reglementat creditul de consum a fost Directiva 87/02/CEE din 22 decembrie 1986 de apropiere a actelor cu

putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre privind creditul de consum. Premisa adoptării acestei directive a constituit-o existența diferențelor considerabile între legislațiile statelor membre în domeniul creditului de consum, care aveau drept consecință denaturarea concurenței între persoanele ce acordă credite pe piața comună. Diferențele legislative limitau posibilitățile consumatorilor de a obține credite în alte state membre și afectau volumul și natura creditelor angajate, precum și cumpărarea de bunuri și servicii. Și, nu în ultimul rând, diferențele legislative afectau în mod direct funcționarea pieței comune, deoarece influențau libera circulație a bunurilor și serviciilor care puteau fi obținute pe credit de către consumatori.

Datorită evoluției sectorului creditelor de consum și în scopul facilitării apariției unei piețe interne în domeniul creditelor de consum, a apărut necesitatea unei armonizări complete, care să asigure tuturor consumatorilor din Uniunea Europeană un nivel ridicat de protecție a intereselor lor. Astfel, Directiva 87/02/CEE a fost abrogată prin Directiva 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind contractele de credit pentru consumatori și de abrogare a Directivei 87/102/CEE a Consiliului (în continuare – Directiva 2008/48/CE) [2].

Directiva 2008/48/CE este o reglementare care oferă o armonizare maximă, statele membre nefiind în drept să mențină sau să introducă reglementări naționale contrarii, chiar dacă acestea ar asigura o protecție sporită consumatorilor lor. Directiva 2008/48/CE instituie cadrul general al dreptului consumatorilor în domeniul creditului de consum, dar nu se aplică și creditului ipotecar. Astfel, pentru a asigura un nivel ridicat de protecție consumatorilor care încheie contracte de credit pentru bunuri imobile, la 4 februarie 2014, a fost adoptată Directiva 2014/17/UE a Parlamentului European și a Consiliului privind contractele de credit oferite consumatorilor pentru bunuri imobile rezidențiale și de modificare a Directivelor 2008/48/CE și 2013/36/UE și a Regulamentului (UE) nr. 1093/2010 (în continuare – Directiva 2014/17/UE) [3]. Spre deosebire de Directiva 2008/48/CE, Directiva 2014/17/UE permite statelor membre să mențină și să introducă dispoziții mai stricte în scopul de a proteja consumatorii, cu condiția ca dispozițiile respective să fie coerente cu obligațiile

acestora în temeiul dreptului Uniunii. După cum rezultă din art.3, domeniul de aplicare al Directivei 2014/17/UE îl constituie contractele de credit garantate prin ipotecă sau prin alte garanții comparabile utilizate, în mod curent, într-un stat membru asupra unui bun imobil rezidențial sau printr-un drept legat de un bun imobil rezidențial și contractelor de credit al căror scop este dobândirea sau păstrarea drepturilor de proprietate asupra unui teren sau asupra unei clădiri existente sau ipotecate.

Cadrul general al drepturilor consumatorilor în domeniul creditelor de consum este completat cu prevederile Directivei 2002/65/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 septembrie 2002 privind comercializarea la distanță a serviciilor financiare de consum și de modificare a Directivei 90/619/CEE a Consiliului și a Directivelor 97/7/CE și 98/27/CE (în continuare – Directiva 2002/65/CE) [4]. O altă directivă care protejează interesele economice ale consumatorilor împotriva practicilor comerciale neloiale ale întreprinderilor față de consumatori este Directiva 2005/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 mai 2005 privind practicile comerciale neloiale ale întreprinderilor de pe piața internă față de consumatori și de modificare a Directivei 84/450/CEE a Consiliului, a Directivelor 97/7/CE, 98/27/CE și 2002/65/CE ale Parlamentului European și ale Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 2006/2004 al Parlamentului European și al Consiliului (Directiva privind practicile comerciale neloiale) (în continuare – Directiva 2005/29/CE) [5].

Referitor la reglementările specifice protecției consumatorului, s-a menționat [6, p.295] că instituțiile de credit și clientela proprie reprezintă doar un segment în ansamblul domeniului protecției consumatorului.

În Republica Moldova este creat cadrul legal necesar pentru aplicarea prevederilor Directivei 2008/48/CE şi Directivei 2005/29/CE, prin adoptarea Legii nr. 202 din 12.07.2013 privind contractele de credit pentru consumatori [7] şi Legii nr. 157 din 18.07.2014 despre încheierea şi executarea contractelor la distanţă privind serviciile financiare de consum [8]. De asemenea, a fost adoptată Legea despre încheierea şi executarea contractelor la distanţă privind serviciile financiare de consum nr. 157 din 18.07.2014, care creează cadrul legal

pentru aplicarea prevederilor Directivei 2002/65/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 23 septembrie 2002 privind comercializarea la distanţă a serviciilor financiare de consum şi de modificare a Directivei 90/619/CEE a Consiliului şi a Directivelor 97/7/CE şi 98/27/CE.

Orice formă de publicitate referitoare la contractele de credit pentru consumatori, care indică o rată a dobânzii sau orice alte cifre referitoare la costul creditului pentru consumator, trebuie să conțină informații referitoare la [9]: rata dobânzii aferente creditului, valoarea totală a creditului, dobânda anuală efectivă, după caz, durata contractului de credit etc. Dacă pentru obținerea creditului este necesar să fie încheiat un contract de asigurare, iar costul serviciului nu poate fi determinat în prealabil, obligația de a încheia un asemenea contract este, de asemenea, menționată în mod clar, concis și vizibil, împreună cu dobânda anuală efectivă.

Referințe:

1. Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene, JO C 202, 7.6.2016, p. 1-388. [Accesat 2.06.2018]. Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2016.202.01.0001.01.RON&toc=OJ:C:2016:202:FULL#C_2016202RO.01004701,.
2. Publicată în JO L 133 22.5.2008, p.66. [Accesat 2.06.2018]. Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?qid=1525610896227&-uri=CELEX:02008L0048-20180101.
3. Publicată în JO L 060 28.2.2014, p. 34. [Accesat 2.06.2018]. Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?qid=1525612394103&-uri=CELEX:02014L0017-20180101.
4. Publicată în JO L 271 9.10.2002, p.16. [Accesat 4.06.2018]. Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?qid=1525618698664&-uri=CELEX:02002L0065-20180113.
5. Publicată în JO L 149, 11.6.2005, p.22. [Accesat 4.06.2018]. Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?qid=1525616992180&-uri=CELEX:02005L0029-20050612.
6. SMARANDACHE L.E. Regimul juridic al instituțiilor de credit, persoane juridice române, în context european. București: Hamangiu, 2013, p.488.
7. Publicată în *Monitorul Oficial*, nr.191-197 art.619 din 06.09.2013.
8. Publicată în *Monitorul Oficial*, nr.249-255 art.572 din 22.08.2014.
9. Directiva 2014/17/UE, art.11 și urm.; Directiva 2008/48/CE art.4 și urm. A se vedea și ȘĂULEANU, L. ș.a. *Drept bancar*. București, Universul Juridic, 2011, p.407 și urm., p. 551.